

เราจะช่วยให้ผู้เรียนภาษาอังกฤษชาวไทยเป็นผู้อ่านอย่างตื่นตัวได้อย่างไร

HOW CAN WE HELP THAI EFL LEARNERS TO BECOME ACTIVE READERS?

เด่นติศักดิ์ ดอกจันทร์

Dentisak Dokchandra

ภาควิชาภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ คณะศิลปศาสตร์และวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
Department of Thai and Foreign Languages, Faculty of Liberal Arts and Management Science,
Kasetsart University

บทคัดย่อ

ผู้เรียนภาษาที่สองจะมีความสามารถถึงขั้นเก่งได้ก็ด้วยการที่ได้สัมผัสกับภาษาเป้าหมายนั้นอย่างมากและบ่อยครั้ง การได้สัมผัสกับภาษาเป้าหมายมีสองรูปแบบ ได้แก่ การได้ฟังและการได้อ่านในบริบทของผู้เรียนภาษาอังกฤษชาวไทยที่เรียนภาษาอังกฤษในฐานะภาษาต่างประเทศ การได้สัมผัสกับภาษาอังกฤษด้วยการอ่านมีมากกว่าการได้ฟังและการอ่านมากๆ ด้วยความเข้าใจในตัวบททำให้เกิดการสังเกตและเรียนรู้คำศัพท์ ซึ่งเป็นหัวใจสำคัญของการเกิดความสามารถทางภาษา อย่างไรก็ตามการมีความสามารถทางภาษาโดยการรู้คำศัพท์อย่างเดียวนั้น ผู้อ่านต้องมีความรู้ในเรื่องกลวิธีการอ่านและสามารถใช้กลวิธีนั้นได้อย่างดี และในบรรดากลวิธีการอ่านที่งานวิจัยด้านการอ่านภาษาที่สองชี้ตรงกันว่ามีประสิทธิภาพ การตั้งคำถามโดยการให้ผู้เรียนตั้งเองเป็นกลวิธีที่ดีมากอย่างหนึ่ง เป็นสิ่งที่ทำให้ผู้เรียนเป็นผู้อ่านที่ตื่นตัว ซึ่งสำคัญมากต่อสมรรถภาพการเรียนรู้ของพวกเขา เป็นเครื่องมือการสอนที่ได้รับความนิยมอย่างยาวนานทั่วโลก การช่วยผู้อ่านให้มีความตื่นตัวในสิ่งที่อ่าน คือ ข้อดีที่โดดเด่นของการตั้งคำถาม ดังนั้นในบทความนี้จึงเสนอแนะให้ผู้เรียนภาษาอังกฤษชาวไทยได้รับการสอนกลวิธีการตั้งคำถามนี้เพื่อสร้างพวกเขาให้เป็นผู้อ่านที่มีความตื่นตัว

คำสำคัญ: การอ่านอย่างตื่นตัว กลวิธีการตั้งคำถาม การตั้งคำถามโดยผู้เรียน ผู้อ่านชาวไทยที่เรียนภาษาอังกฤษในฐานะภาษาต่างประเทศ

Abstract

Second language (L2) learners can achieve proficient language use through much and frequent exposure to the target language. Exposure is available in two forms: listening and reading. In the context of Thai learners of English, English is mostly learned as a foreign language (EFL) rather than a second language (ESL). Exposure to English, therefore, occurs in the form of reading more frequently than in the form of listening. A great extent of reading which is surely with comprehension is conducive to noticing and acquiring vocabulary which is central to language competence. However, to acquire comprehension and good vocabulary, the readers must know some effective reading strategies and be able to use them in their reading effectively. Of available effective reading strategies well documented in L2 reading research, generating questions by learners on the reading material is recognized as one of the most effective reading strategies, and it is this question generating strategy that has been an outstanding teaching tool most widely and often used by instructors around the globe. One benefit of student-generated questions (SGQ) is that it enables the students to become active readers. Hence, the SGQ is strongly recommended in this paper as one effective reading strategy to help Thai EFL learners to become active readers.

Keywords: Active reading, Question-Generating Strategy, Student-generated Questions, Thai EFL readers

บทนำ

การอ่านเป็นทักษะที่สำคัญที่สุดอย่างหนึ่งในการเรียนภาษาอังกฤษ เพราะการอ่านเป็นกระบวนการที่สลับซับซ้อน ต้องประกอบด้วยขั้นตอนหลายอย่างเป็นกระบวนการที่ไม่หยุดนิ่งและใช้ความคิดวิเคราะห์ในตัวเอง ทำให้เกิดการสร้างความรู้จากสิ่งที่อ่าน เป้าหมายที่สำคัญที่สุดของการอ่าน คือ “ความเข้าใจ (Comprehension)” ซึ่งหมายถึงทักษะและความสามารถทุกอย่างที่จำเป็นสำหรับการอ่านระดับพื้นฐาน ระดับเชื่อมโยง และระดับวิเคราะห์วิจารณ์ ในการทดสอบความสามารถทางภาษาจึงต้องมีการทดสอบการอ่านเพื่อความเข้าใจ โดยใช้คำถามสำหรับถามความเข้าใจในการอ่านที่เรียกว่า Reading comprehension questions กันอย่างกว้างขวาง ด้วยเหตุนี้การจะเป็นผู้อ่านที่ดี อ่านได้เก่ง จึงต้องอาศัยกลวิธีการอ่านแบบต่างๆ เข้าช่วย ดังจะเห็นได้จากงานวิจัยจำนวนมากชี้ว่าผู้อ่านที่เก่งจะรู้กลวิธีการอ่าน

และใช้กลวิธีการอ่านเหล่านั้นไม่เหมือนกัน (Calfee & Drum, 1986; Stanovich, 2000; Snow & Sweet, 2003; Pressley, 2006)

กลวิธีการอ่านมีมากมาย ทั้งสำหรับผู้อ่านที่อ่อน (Poor readers) และผู้อ่านที่เก่งแล้ว (Good readers) ผู้สอนการอ่านควรที่จะศึกษา และประยุกต์ใช้กลวิธีการอ่านที่ผ่านการศึกษาวิจัยแล้วที่มีประสิทธิภาพเพื่อช่วยผู้อ่านที่ยังไม่เก่งให้มีความสามารถในการอ่านมากยิ่งขึ้น

กลวิธีการอ่านที่มีอยู่จำนวนมากนั้น กลวิธีใดมีประสิทธิภาพมากที่สุดหรือดีที่สุดคงไม่สามารถสรุปได้เพียงอย่างเดียว เพราะว่าผู้อ่านแต่ละคนล้วนแตกต่างกันตามสไตล์การเรียนรู้ และการใช้กลวิธีการอ่านก็ไม่ตายตัวว่าต้องใช้เพียงหนึ่งกลวิธีเท่านั้น วิธีการหรือกลวิธีอะไรก็ตามที่ช่วยให้ผู้อ่านเข้าใจเนื้อหาของสิ่งที่อ่านมากขึ้น และเป็นผู้รับผิดชอบต่อการเรียนรู้ของตนเองอย่างตื่นตัวมากขึ้น ย่อมถือว่าเป็นแนวปฏิบัติที่ดีที่สุดสำหรับผู้อ่าน

ทั้งนั้น อย่างไรก็ตามการสอนผู้อ่านภาษาอังกฤษให้เป็นผู้อ่านที่ตื่นตัว (Active readers) โดยเน้นกลวิธีการอ่านอย่างใดอย่างหนึ่งที่มีประสิทธิภาพ ผู้สอนควรเน้นกลวิธีการอ่านอย่างใดอย่างหนึ่งซึ่งส่งผลให้ผู้อ่านคิดวิเคราะห์และเข้าใจในสิ่งที่อ่านได้ดี ประสิทธิภาพและกลวิธีนั้นคือการตั้งคำถาม

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อชี้ให้เห็นประโยชน์ของคำถามที่ตั้งโดยผู้เรียน (Student-generated questions) ในฐานะเป็นกลวิธีการอ่านที่ตืออย่างหนึ่ง โดยมีประโยชน์หลักๆ คือ ทำให้ผู้เรียนเป็นผู้อ่านอย่างตื่นตัว ซึ่งเป็นบ่อเกิดของความเข้าใจในการอ่าน และการเป็นผู้อ่านอย่างมีกลวิธี (Strategic readers) และเพื่อเสนอแนะวิธีการสอนกลวิธีการตั้งคำถามโดยผู้เรียนที่สามารถทำตามได้ง่ายและสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้กับผู้เรียนภาษาอังกฤษในทุกระดับความสามารถ เพื่อช่วยให้เป็นผู้อ่านภาษาอังกฤษที่มีความตื่นตัวและมีกลวิธี

การตั้งคำถามในฐานะกลวิธีการอ่าน

การตั้งคำถาม (Question generation) คือ กลวิธีการอ่านที่เป็นที่ยอมรับว่ามีศักยภาพในการทำให้เกิดการเรียนรู้มากที่สุด (Humphries, 2013) และยังเป็นวิธีการสอนที่ทรงอิทธิพลวิธีเดียวมากที่สุด ที่มีความนิยมแพร่ไม่เคยลดลงเลยตลอดระยะเวลาหลายทศวรรษหรือแม้แต่ศตวรรษที่ผ่านมา (Hussain, 2003) เป็นกลวิธีการอ่านที่ได้รับการยืนยันว่า มีผลต่อการเพิ่มพูนความเข้าใจในการอ่าน (National Reading Panel, 2000) ต่อความจำเนื้อหาในเรื่องที่อ่านและการระบุใจความสำคัญ (Therrien & Hughes, 2008) ต่อกระบวนการปฏิสัมพันธ์เชิงลึกกับตัวบท (Taboada & Guthrie, 2006) และต่อความสามารถทางไวยากรณ์เรื่องรูปกาล (Dorkchandra, 2013)

Whitaker (1983) กล่าวว่า มนุษย์เรียนรู้จากการตั้งคำถามสิ่งที่อยู่รอบตัว ประเด็นนี้เป็นจริงสำหรับการเรียนภาษาที่สองเช่นกัน ในบริบทของการเรียนรู้ภาษาที่สอง เช่น ภาษาอังกฤษ หากผู้เรียนไม่ได้มีการตั้งคำถามกับ

สิ่งแวดล้อมใกล้ตัว เช่น ในขณะที่อ่านตัวบทภาษาอังกฤษ ไม่ได้ถามเกี่ยวกับใจความสำคัญ (Main idea) วัตถุประสงค์ (Purpose) คำศัพท์ที่พบใหม่ (Unfamiliar vocabulary) รายละเอียดเรื่อง (Details) โครงสร้างของตัวบท (Patterns of text organization) เป็นต้น ความเข้าใจในการอ่านก็อาจไม่เกิดขึ้น หรือเกิดขึ้นได้น้อย เป็นความล้มเหลวในการอ่าน เพราะไม่ได้เป็นผู้อ่านที่ตื่นตัว อย่างไรก็ตามการตั้งคำถามในสิ่งที่อ่านนั้น หลักๆ มีอยู่สองประการ ได้แก่ การตั้งคำถามโดยผู้สอน (Teacher-generated questions) กับการตั้งคำถามโดยผู้เรียน (Student-generated questions)

คำถามที่ผู้สอนตั้งกับคำถามที่ผู้เรียนตั้งเอง

แม้ว่าในการอ่านเพื่อความเข้าใจ (Reading Comprehension) จะมีการตั้งคำถามโดยผู้สอน และโดยคำถามที่ผู้เขียนถามไว้ในบทเรียนนั้นๆ ในหนังสือที่ใช้ประกอบการเรียนการสอน แต่ก็เป็คำถามที่ตั้งไว้ก่อนแล้ว ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อทดสอบความเข้าใจหรือเพื่อประเมินผู้อ่าน ซึ่งแตกต่างจากการที่ผู้อ่านได้ตั้งคำถามด้วยตนเองระดับของปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้อ่านกับตัวบทจึงแตกต่างกัน ผลที่เกิดขึ้นกับตัวผู้อ่านจึงแตกต่างกันไปด้วย ส่วนคำถามที่ผู้เรียนถามเอง เป็คำถามที่ถามเพื่อหาคำตอบเพื่อให้ได้รู้มากขึ้น เมื่อผู้เรียนตั้งคำถามเองเกี่ยวกับเรื่องที่อ่าน ตัวบท ปัญหา หรือหัวข้อใดๆ มันทำให้เกิดการกระตุ้นให้ผู้เรียนสนใจและมีวัตถุประสงค์ในการอ่าน จึงเป็นไปเพื่อการสร้างความเข้าใจ

ประสบการณ์ส่วนตัวของผู้เขียนเองเมื่อสมัยเรียนมหาวิทยาลัยชั้นปีที่หนึ่งในวิชาปรัชญา ผู้เขียนได้ทำสรุปบทเรียนจากหนังสือทั้งเล่ม โดยทำเป็นคำถามเป็นข้อๆ พร้อมคำตอบเอาไว้ใช้ในเวลาหนึ่งชั่วโมงก่อนสอบเพื่อเป็นการทบทวนเนื้อหา ปรากฏว่าทำข้อสอบได้คะแนนดีมาก ได้ระดับคะแนน A ในวิชาดังกล่าว ตั้งแต่นั้นมา ผู้เขียนก็ได้ใช้กลวิธีการอ่านโดยการตั้งคำถามนี้เสมอมาในการอ่านเนื้อหาวิชาอื่นๆ รวมทั้งสำหรับการเตรียมการสอนในหลายวิชาในปัจจุบันนี้ด้วย และในการสอนเอง

ผู้เขียนก็มักให้ผู้เรียนในรายวิชาภาษาอังกฤษโดยเฉพาะที่เป็นทักษะการอ่านได้ฝึกตั้งคำถามด้วยตนเองในสิ่งที่พวกเขาอ่าน และให้พวกเขาหาคำตอบร่วมกัน ซึ่งก็ปรากฏว่าผู้เรียนมีความกระตือรือร้นมากกว่าการหาคำตอบต่อคำถามของผู้สอนหรือในหนังสือที่มีอยู่แล้วอย่างเห็นได้ชัด สรุปข้อดีของคำถามที่ผู้เรียนเป็นคนตั้งเองดังนี้

1. ส่งเสริมการเรียนรู้แบบร่วมมือกัน (Collaborative learning) โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อกำหนดให้ผู้เรียนทำงานแบบจับคู่กัน หรือแบ่งเป็นกลุ่มเล็กๆ ขณะที่ตั้งคำถาม ผู้เรียนจะมีบทบาทที่ตื่นตัวในกระบวนการเรียนรู้ โดยการตรวจสอบตัวบท หาใจความสำคัญ และเชื่อมโยงส่วนต่างๆ การตั้งคำถามจึงทำให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกระบวนการจัดกระทำกับตัวบทอย่างลึกซึ้ง จึงทำให้เข้าใจตัวบทเพิ่มขึ้น และจำเนื้อหาโดยเฉพาะส่วนที่เป็นประเด็นสำคัญของเรื่องที่อ่านได้เพิ่มขึ้นด้วย (King, 1994; Dorkchandra, 2013)

2. เป็นกลไกสำคัญต่อการส่งเสริมความเข้าใจ (Comprehension-fostering) และการตรวจสอบความเข้าใจ (Comprehension-monitoring) (Palinscar & Brown, 1984) การสอนให้ผู้เรียนตั้งคำถามอาจช่วยให้ผู้เรียนเกิดการรับรู้ได้อย่างไร (Sensitive) ต่อประเด็นสำคัญๆ ในตัวบท และพร้อมๆ กันนั้นก็เกิดการตรวจสอบความเข้าใจของตนเองไปด้วย (Wong, 1985; King, 1994)

3. ส่งเสริมพฤติกรรมการเรียนรู้อย่างตื่นตัว (Active learning behavior) (Yu & Liu, 2005)

นอกจากนี้ คำถามที่ผู้เรียนตั้งเองยังช่วยให้เกิดปฏิสัมพันธ์ระหว่างเพื่อน (Peer interaction through student-generated questions) ที่เป็นไปเพื่อการสร้างความเข้าใจในตัวบทอ่าน (Baleghizadeh, 2013)

4. พัฒนาความสามารถในภาษาเป้าหมาย (Yu, Chang & Wu, 2015) เมื่อผู้เรียนมีสมาธิกับรูปแบบและความหมายของภาษาเป้าหมาย (Forms and meanings of the target language) ซึ่งได้แก่ ไวยากรณ์และคำศัพท์ ไปพร้อมๆ กับการทำกิจกรรมการตั้งคำถามก็

เท่ากับได้พัฒนาความสามารถทางภาษาไปในตัว

ประเภทของคำถาม

นักวิชาการจัดประเภทคำถามไว้หลายแบบอย่างง่ายที่สุด คำถามแบ่งออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่

Yes/No Questions คำถามที่ถามเพื่อให้ตอบรับ ยืนยันว่าใช่หรือไม่ใช่ เช่น “Is the following statement a fact or an opinion?” เป็นคำถามที่ตอบได้อย่างสั้นๆ และตามโครงสร้าง และเป็นคำถามที่ขึ้นต้นด้วยคำกริยาจำพวก to be (Am, Is, Are, Was, Were), have, do และคำกริยาจำพวก modal verbs เช่น Can, Could, Will เป็นต้น

Wh-Questions คำถามที่ถามเพื่อให้ตอบโดยการให้ข้อมูล เช่น “When did the incident happen?” จึงเรียกว่า Information question ก็ได้ คำถามประเภทนี้ขึ้นต้นด้วยคำ Who, What, When, Where, Why, How

กล่าวเฉพาะคำถามชนิด Wh-questions ก็มีการจำแนกออกเป็นหลายประเภท ซึ่งสรุปได้เป็นประเภทย่อยดังนี้

1) คำถามรื้อฟื้นความจำข้อมูล (A data recall question) เป็นคำถามที่ทดสอบความจำ เช่น ข้อเท็จจริง ข้อมูล เป็นต้น ยกตัวอย่างเช่น What are the Four Noble Truths? อริยสัจ 4 คืออะไร

2) คำถามให้ระบุชื่อ (A naming question) เป็นคำถามที่ให้อธิบายเกี่ยวกับว่า เหตุการณ์ กระบวนการ ปรากฏการณ์ ฯลฯ เรียกว่าอะไร โดยไม่ต้องการรู้ว่าสิ่งนั้นๆ สัมพันธ์กับสิ่งอื่นอย่างไรหรือไม่ ตัวอย่างเช่น What do we call a military government that has taken power by force but not by election? เราเรียกรัฐบาลทหารที่ได้อำนาจมาโดยการใช้กำลังแต่ไม่ใช่โดยการเลือกตั้งว่าอะไร

3) คำถามเพื่อสังเกตการณ์ (An observation question) เป็นคำถามเพื่อให้บอกเล่าสิ่งที่ได้เห็นได้ประสบ แต่ไม่ต้องอธิบาย เช่น What happened when we

added salt to boiling water? เวลาใส่เกลือในน้ำร้อนแล้วเกิดอะไรขึ้น

4) คำถามเพื่อควบคุม (A control question) เป็นคำถามที่ใช้เพื่อเปลี่ยนพฤติกรรมของผู้เรียนมากกว่าตัวการเรียนรู้ ยกตัวอย่างเช่น Will you step out, please? ขอได้โปรดออกไปข้างนอกได้ไหม

5) คำถามหลอก (A pseudo-question) คำถามชนิดนี้คือ คำถามที่ให้เป็นถามให้ดูเหมือนว่าต้องการคำตอบมากกว่าหนึ่ง แต่แท้จริงแล้วผู้ถามมีคำตอบในใจอยู่แล้วไม่ใช่ ยกตัวอย่าง Do you feel skipping class is a good thing, then? คิดว่าการโดดเรียนเป็นสิ่งที่ดีไหมครับ/คะ ถ้าเช่นนั้น? ซึ่งในคำถามนี้ผู้ถามมีคำตอบอยู่ในใจแล้ว

6) คำถามให้คาดการณ์หรือตั้งสมมติฐาน (A speculative or hypothesis generating question) เป็นคำถามที่ให้คาดการณ์เกี่ยวกับผลของเหตุการณ์ ยกตัวอย่าง Imagine a world without trees, how would this affect our lives? สมมติว่าโลกไม่มีต้นไม้เลยจะส่งผลต่อชีวิตเราอย่างไร

7) คำถามให้หาเหตุผลหรือการวิเคราะห์ (A reason or analysis question) เป็นคำถามที่ให้หาเหตุผลว่าเพราะอะไร ...จึงเกิดขึ้นหรือไม่เกิด ตัวอย่างเช่น What motivates some young people to get involved in drug abuse? อะไรจูงใจให้วัยรุ่นเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด

8) คำถามให้ประเมินคุณค่า (An evaluation question) เป็นคำถามที่ให้ชี้แจงน้ำหนักให้พิจารณาข้อดีหรือข้อเสียของอะไรบางอย่าง เช่น สถานการณ์ เป็นต้น ยกตัวอย่าง “What information would you use to support...?” คุณจะใช้ข้อมูลใดสนับสนุน...” หรือ เช่น How much evidence is there for the existence of an afterlife? มีหลักฐานสนับสนุนการมีอยู่จริงของโลกหน้ามากแค่ไหน

9) คำถามให้แก้ปัญหา (A problem solving

question) เป็นคำถามให้หาวิธีการแก้ปัญหาอะไรบางอย่าง เช่น Suppose we wanted to discover what prompts birds to migrate, how could we go about it? สมมติว่าเราต้องการรู้ว่าอะไรทำให้นกย้ายถิ่นเราจะทำอย่างไร

คำถามทุกประเภทที่กล่าวมาข้างต้น สามารถสรุปได้ในรูปของระดับคำถาม โดยแบ่งออกเป็น 2 กลุ่มใหญ่ๆ โดยเรียกชื่อไม่เหมือนกัน แต่หมายถึงสิ่งเดียวกัน ดังนี้

1) Literal Questions or Low-Level Questions

คำถามระดับพื้นผิวหรือระดับต่ำ

ได้แก่ คำถามระดับพื้นฐานหรือระดับต่ำ เป็นคำถามที่ต้องการข้อเท็จจริงเฉพาะเรื่อง ถามแบบตรงกับข้อมูล ถามสิ่งที่ระลึกได้ ถามความรู้ เป็นคำถามที่สามารถหาคำตอบได้จากตัวบทที่ปรากฏอยู่แล้วในบรรทัดใดหรือย่อหน้าใด เป็นต้น ผู้อ่านสามารถหาคำตอบจากตัวบทได้เลยโดยตรง ไม่ต้องคิดใคร่ครวญโดยใช้พื้นความรู้เดิมหรือประสบการณ์เดิมมาช่วยแต่อย่างใด

2) Inferential Questions or High-level Questions

คำถามให้ตีความหรือคำถามระดับสูง

ได้แก่ คำถามที่ใช้การคิดระดับสูง คือ คำถามที่ผู้ตอบต้องใช้สมองจัดการกับข้อมูลที่ได้รับการเรียนรู้มาสร้างคำตอบ หรือเพื่อเสริมคำตอบให้เป็นเหตุผลที่แสดงตรรกะอย่างเด่นชัด เช่น คำถามประเภทปลายเปิด แปลความ ประเมินความ สืบเสาะความ การอนุมาน การสังเคราะห์ คำถามประเภทนี้เป็นคำถามที่ผู้อ่านต้องทำการประมวลตัวบทที่อ่านและใช้ความรู้เดิม ประสบการณ์เดิมเพิ่มเติมเข้ามาเพื่อช่วยสรุปเป็นคำตอบ ผู้อ่านไม่อาจชี้ลงไปในตัวบทว่าคำตอบอยู่ที่ใดได้เพียงแค่อ่านเพียงบางคำหรือบางประโยค คำถามประเภทนี้ได้แก่ คำถามที่ขึ้นต้น What, Why และ How ซึ่งอันที่จริงมักเป็น 2 คำหลังมากกว่า

ตัวอย่างคำถาม 2 ระดับ ดังแสดงต่อไปนี้ ซึ่งผู้เขียนได้คัดเอาข่าวจากหนังสือพิมพ์ The Guardian ฉบับวันที่ 30 พฤศจิกายน ปี ค.ศ. 2015

Pope Francis visits besieged mosque in Central African Republic

Harriet Sherwood

Pope Francis has taken the biggest security risk of his papacy to visit a mosque under siege from armed Christian militias in Bangui, the capital of Central African Republic, delivering a message of peace and reconciliation in a show of solidarity.

Under heavy UN and Vatican protection, Francis travelled in his open popemobile into the heart of PK5, where 15,000 Muslims are surrounded by Christian militias. Before the civil war erupted in March 2013, the Muslim population of the capital was about 122,000 but most have fled. Thousands of people gathered at the roadside, cheering as the papal entourage drove down red dirt roads.

Lower-level questions:

1. Who visited a besieged mosque in Central African Republic?
2. What does the Pope's message show?
3. Who provided protection to the Pope?

Higher-level questions:

1. Do you think the Pope is a brave person? Why?
2. What could be the reason for the Pope's visit to the mosque?

การตั้งคำถามโดยผู้เรียนกับวิธีการสอนภาษาแบบเน้นการสื่อสาร

วิธีการสอนภาษาแบบเดิมๆ เป็นตัวขัดขวางการให้ผู้เรียนได้รับฝึกหัดขอการเรียนรู้ของตนเอง นั่นคือ ผู้เรียนทำได้แค่ฝึกฝนตามโครงสร้างที่ผู้สอนกำหนดมา หาคำตอบต่อคำถามของผู้สอนหรือผู้แต่งในกรณีตัวบท และก็จบกันแค่นั้นด้วยทราบแล้วว่าถูกหรือผิด ได้คะแนนเท่าไร การอธิบายจากผู้สอนก็แทบไม่มี การฝึกฝนการคิดให้หาคำตอบด้วยการถามเชิงลึกไม่มี จึงไม่ใช่อ่านที่ตื่นตัว

วิธีการสอนภาษาในปัจจุบันหันมาเน้นการสอนที่เน้นผลลัพธ์ด้านการสื่อสาร (Communicative Language Teaching: CLT) คือ การสอนโดยการกระตุ้นให้ผู้เรียน

สามารถใช้ภาษาได้เพื่อการสื่อสารในหลายบริบท ทั้งพูดและเขียน หัวใจสำคัญอย่างหนึ่งของ CLT คือ การเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้มีส่วนเกี่ยวข้องอย่างตื่นตัว (Active engagement) และสามารถควบคุมกระบวนการเรียนรู้ของตนได้ตามระดับความสามารถของตน นั่นคือ การยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง (learner-centeredness) การตั้งคำถามด้วยตนเองต่อสิ่งที่อ่าน จึงเป็นกลวิธีการอ่านที่เหมาะสมสำหรับการสอนภาษาเพื่อวัตถุประสงค์ด้านการสื่อสารเป็นอย่างยิ่ง

อย่างไรก็ตาม สิ่งที่ต้องหลีกเลี่ยงในการตั้งคำถามมีอยู่หลายข้อ ซึ่งไม่เป็นไปเพื่อการเป็นผู้อ่านที่ตื่นตัวและมีกลวิธีอย่างแท้จริง ได้แก่

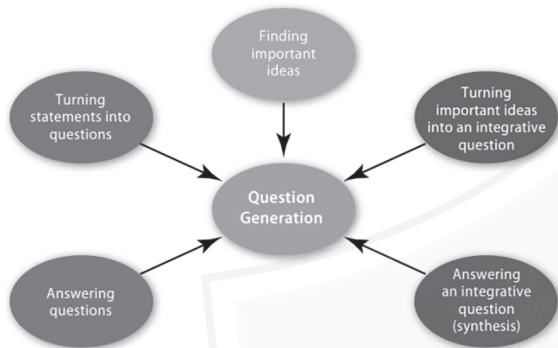
- ถามคำถามที่เป็นลักษณะปิดมากเกินไป
- ถามคำถามที่ให้ตอบแค่ใช่ หรือ ไม่ใช่
- ถามคำถามที่มีนัยยะสองอย่างในคำถามเดียว เช่น “หนังสือนี้น่าสนใจและมีเนื้อหาเกี่ยวข้องกันไหม”
- ถามคำถามที่เป็นการเน้นคำตอบการจำมากกว่าการวิเคราะห์
- ถามคำถามแบบถามนำให้เลือกตอบ เช่น ระหว่างตัวบทสองบทนี้มีความแตกต่างกันอยู่หลายอย่างใช่หรือไม่
- ไม่ให้เวลาผู้เรียนคิดเพื่อหาคำตอบก่อนตอบคำถาม

ขั้นตอนการสอนการตั้งคำถาม

1. **ขั้นเตรียม** ก่อนอื่นควรมีการกำหนดเป้าหมายการเรียนรู้ บอกให้ผู้เรียนรู้อย่างไรและจะตั้งคำถามเกี่ยวกับสิ่งที่เรียนอย่างไร คำถามต่างๆ ที่ผู้เรียนถามนั้นจะใช้เป็นส่วนหนึ่งสำหรับการประเมินผลการเรียนด้วยหรือไม่ สาธิตให้เห็นว่าการตั้งคำถามต้องตั้งอย่างไร แสดงตัวอย่างคำถามที่ผู้เรียนตั้งและอธิบายหรือชี้แจงว่าดีหรือไม่ดีอย่างไร ต้องแก้ไขตรงไหน กำหนดกระบวนการให้ชัดว่าผู้เรียนจะต้องตั้งคำถามและนำเสนออย่างไรให้ชัดเจน

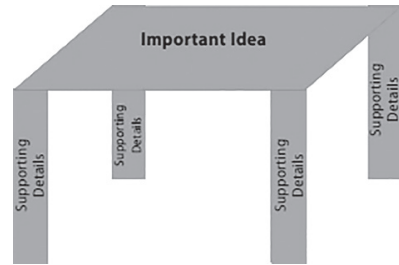
จริงๆ แล้วก่อนสอนวิธีการใช้กลวิธีการตั้งคำถามหรือให้ผู้เรียนตั้งคำถาม ผู้เรียนจำเป็นต้องมีทักษะเบื้องต้น ซึ่งทักษะเบื้องต้นเหล่านี้จะทำให้การตั้งคำถาม

มีประสิทธิภาพมากขึ้น หลักๆ แล้วกลวิธีการตั้งคำถาม มี 4 ขั้นตอน คือ 1) อ่าน 2) หาประเด็นสำคัญ 3) เปลี่ยนประโยคประเด็นสำคัญเป็นคำถามเชิงสังเคราะห์ 4) ตอบคำถาม ดังแสดงในภาพที่ 1

ภาพที่ 1 ทักษะเบื้องต้นที่สำคัญก่อนการสอน/ใช้กลวิธีการตั้งคำถาม (ปรับจาก Look, 2011)

2. ขั้นการตั้งคำถาม การหาประเด็นที่สำคัญ (Important idea) นี้เป็นทักษะที่จำเป็นสำหรับการตั้งคำถาม ประเด็นที่สำคัญอาจมีมากกว่าหนึ่ง ซึ่งแตกต่างจากประเด็นหลัก (Main idea) ประเด็นสำคัญๆ อาจดูได้จากรายละเอียดสนับสนุน ผู้สอนควรใช้วิธีการที่เรียกว่า Think aloud หรือการคิดดัง เพื่อถ่ายทอดวิธีการหาประเด็นสำคัญ โดยการใช้คำถามนำ (Guiding questions) เช่น What is the text mostly about? Why did the author write the text? ซึ่งจะเป็นตัวช่วยให้ผู้เรียนค้นหาประเด็นสำคัญของผู้เขียน แต่ถ้าหากผู้เรียนพบว่าการหาประเด็นสำคัญยากก็อาจใช้คำถามเพื่อให้ง่ายขึ้น เช่น Are there any details to support this important idea? เพราะประเด็นสำคัญที่ไม่ถูกต้อง คือ ประเด็นที่ขาดรายละเอียดสนับสนุน อีกวิธีการหนึ่งในการหาประเด็นสำคัญ คือ การใช้ภาพประกอบช่วย เช่น ภาพโต๊ะ ดังภาพที่ 2 รายละเอียดสนับสนุนเปรียบเหมือนขาโต๊ะทั้งสี่ขาที่รองรับตัวโต๊ะเอาไว้ซึ่งเปรียบได้กับประเด็นสำคัญ

ภาพที่ 2 การหาประเด็นสำคัญโดยใช้ภาพโต๊ะประกอบ

• การเปลี่ยนประโยคบอกเล่าเป็นคำถาม โดยเฉพาะประโยคที่มีประเด็นสำคัญให้เป็นประโยคคำถามแบบบูรณาการหรือเชิงสังเคราะห์ รวมทั้งวิธีการตอบคำถามนั้นๆ ด้วย ซึ่งผู้อ่านจำเป็นต้องสังเคราะห์หัตถ์เพื่อจะได้ตอบคำถามได้ถูก คำถามเชิงบูรณาการ (Integrative questions) คือ คำถามที่สังเคราะห์ประเด็นสำคัญและรายละเอียดต่างๆ เอาไว้ด้วยกันจากที่ต่างๆ ในหัตถ์ ดังนั้นจึงเป็นคำถามที่เมื่อถามตอบได้เพียงแค่การอ่านหนึ่งหรือสองประโยค แต่ต้องอ่านแบบรวบรวมข้อมูลจากหัตถ์ทั้งหมดจึงจะตอบได้ อย่างนี้เรียกว่าสังเคราะห์ อาจใช้วิธีการ Think aloud อีกครั้ง พร้อมกับการใช้คำสำหรับเริ่มคำถาม (Question starters) 3 ตัว คือ What, Why, How เพราะคำสำหรับเริ่มคำถาม (Question starters) สามตัวนี้เป็นตัวทำให้ได้คำตอบเชิงลึกมากกว่า Where, When และ Who ตัวอย่าง Question starters ตามภาพที่ 3 ดังนี้

Question starters	
Use one of the following words to turn a sentence into a question:	
Who	= Person or people
Where	= Location
When	= Time
How	= Quantity, process, or description
Why	= Reason or explanation
What	= Object, description, or process

ภาพที่ 3 Question starters

อีกวิธีการหนึ่งคือ ใช้แผนผังสมอสองสดมภ์ (Two-Column Anchor Chart) โดยเขียนแผนผังแบบให้มีสองสดมภ์ซ้ายกับขวา ด้านหนึ่งเป็นคำถามเปียก (Juicy questions) อีกด้านเป็นคำถามแห้ง (Dry questions) คำถามแห้งคือ คำถามที่ตอบได้โดยการใช้รายละเอียดบางประการจากตัวบท (Harvey & Goudvis, 2000) ซึ่งง่ายกว่าคำถามเปียกที่ต้องใช้การคิดวิเคราะห์เข้าร่วม

3. ขั้นการตอบคำถาม ในขั้นนี้ผู้สอนอาจสาธิตวิธีการให้ดูโดยการอธิบายหรือเขียนให้ดูซึ่งวิธีการสังเคราะห์และสรุปตัวบท โดยสามารถใช้ผังความคิด (Graphic organizer) ในลักษณะแผนผังสี่สดมภ์ ซึ่งมีเค้าโครงของประเด็นสำคัญ รายละเอียดสนับสนุน คำถามเชิงสังเคราะห์ และคำตอบ ตามภาพที่ 4

Name:..... Date:.....

Question Generation

Paragraph	State the important idea (What is the text mostly about?)	Write a question about the important idea	Answer using the supporting details. Write a complete sentence.
1.	The houses were built to match the new England landscape.	How were the houses built to match the landscape?	Houses were small and backyards had fireplaces. This kept them safe from attacks.

ภาพที่ 4 แผนผังแบบสี่สดมภ์

ในกรณีนี้อาจใช้เทคนิค “Two Heads Are Better Than One” สองหัวดีกว่าหัวเดียว นั่นคือการให้ผู้เรียนทำงานร่วมกันโดยจัดกลุ่มผู้เรียนให้ทำหน้าที่ผู้อ่าน ผู้หารายละเอียด และผู้หาประเด็นสำคัญ ส่วนในการเปลี่ยนประโยคประเด็นสำคัญเป็นคำถามและการตอบคำถามให้ร่วมกันทำ ลักษณะนี้ก็จะเป็นการเรียนรู้แบบร่วมมือกัน

แน่นอนว่าผู้เรียนอาจต้องมีปัญหาในการใช้กลวิธีนี้ในแต่ละขั้นตอน ซึ่งถ้าผู้เรียนมีปัญหาในขั้นตอนใด ผู้สอนก็สามารถเข้าช่วยเหลือได้ เช่น โดยการให้ตัวแนะ หรือ เช่นในกรณีที่ไม่สามารถหาประเด็นสำคัญได้เอง ก็อาจใช้วิธีการเขียนประเด็นให้เลือกว่าจะได้แก่อะไร เป็นต้น

ถ้าผู้เรียนไม่สามารถตั้งคำถามจากประโยคประเด็นสำคัญ ผู้สอนอาจช่วยโดยให้ Question starters และ

Question stems (ภาพที่ 5) หรือตั้งคำถามเชิงสังเคราะห์ แต่ต้องเป็นตอนสุดท้าย

Question stems

What does..... mean?
 What is.....?
 How areanddifferent?
 How is.....similar to?
 Why is.....important or necessary?
 Explain how
 Describe.....

ภาพที่ 5 Question stems

ถ้าผู้เรียนไม่สามารถสังเคราะห์หรือสรุปตัวบทได้ ก็อาจช่วยโดยให้รายละเอียดในลักษณะของบันทึกย่อ หรือใช้คำตอบแบบโคลซ (Cloze answer) (คือ ประโยคที่มีช่องว่างเว้นไว้)

ข้อเสนอแนะเพื่อการปรับใช้

ในการปรับใช้กลวิธีที่ตั้งคำถามโดยผู้เรียน เพื่อให้ได้ประโยชน์สูงสุด ผู้เขียนมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ผู้สอนควรต้องสอนโดยการสอนแบบแจ้งชัด (Explicit instruction) กล่าวคือ สอนด้วยการแสดงตัวอย่างให้ดู เช่น ในรายวิชาการอ่านเบื้องต้นที่ผู้เขียนสอนอยู่ได้ใช้วิธีการนี้โดยแสดงวิธีการตั้งคำถามให้ดู โดยเริ่มจากทีละประโยคในย่อหน้าในตัวบท โดยการเปลี่ยนประโยคบอกเล่าทุกประโยคเป็นคำถาม เน้นคำถามระดับสูงเป็นหลัก

2. ผู้สอนอาจแบ่งผู้เรียนออกเป็นกลุ่มเล็กๆ (2-4 คน) หรือให้จับคู่กันแล้วให้ช่วยกันตั้งคำถาม โดยให้ผู้เรียนที่มีความสามารถแตกต่างกันอยู่ด้วยกัน เช่น ให้มีผู้เรียนที่เก่งปานกลางและอ่อนรวมอยู่ในกลุ่มเดียวกันเพื่อจะช่วยให้ช่วยกัน เช่น การตรวจสอบไวยากรณ์ เป็นต้น

3. ผู้สอนต้องอธิบายโครงสร้างทางภาษาให้ผู้เรียนเข้าใจอย่างละเอียด เนื่องจากโครงสร้างประโยคและคำถามแตกต่างกัน การเปลี่ยนประโยคบอกเล่าเป็นคำถามอาจต้องมีการเปลี่ยนตำแหน่งคำ การตัดหรือเติมคำ และ

การใช้เครื่องหมายวรรคตอน ยกตัวอย่างประโยคแรก จากข้อความต่อไปนี้ จากหนังสือ Q Skills for success: Reading and Writing 2 โดย McVeigh & Bixby (2011: 10)

Every morning Sarah turns on her computer. First, she checks her email. Then, she visits a social networking website to find out what her friends are doing. On this website, she reads news from her friends. For example, she may look at comments her friends made about movies, music, books, and other friends. On her profile page, Sarah writes a short message about what she is doing. Like many young people, Sarah enjoys meeting and communicating with others on social networks. These websites let people see what their friends are doing and thinking.

ประโยคแรกตั้งคำถามให้ดู เช่น

When does Sarah turn on her computer?

What does Sarah do every morning?

ผู้สอนต้องอธิบายว่าเป็นรูปกาล (Tense) อะไร ทำไม ต้องใช้ does เข้ามาในคำถาม และต้องกลับ turns ในประโยคบอกเล่าเป็น turn ในคำถาม และต้องมีเครื่องหมายคำถามปิดท้าย

4. ให้ผู้เรียนคิดและตอบคำถามว่าประโยคต่อไปนี้ คือ

Every morning Sarah turns on her computer.

เป็นประโยคแสดงประเด็นสำคัญหรือไม่ ถ้าใช่ มีประโยคใด ที่เป็นรายละเอียดสนับสนุน ถ้าไม่มีแปลว่าไม่ใช่ประโยคแสดงประเด็นสำคัญก็ให้หาต่อไป และให้ตั้งคำถามในประโยคต่อไป

5. เมื่อให้ผู้เรียนตั้งคำถามโดยกลับประโยคบอกเล่า ทุกประโยคเป็นคำถามแล้วจนถึงประโยคที่ว่า Like many young people, Sarah enjoys meeting and communicating with others on social networks. ผู้เรียนอาจตั้งคำถามว่า

What does Sarah enjoy doing? ซึ่งอาจยังไม่ลึกซึ้งพอ ในที่นี้ผู้สอนอาจตั้งคำถามช่วย โดยให้ Question stems ดังนี้

How is similar to? เช่น

How is Sarah similar to other young people?

Explain how..... เช่น

Explain how Sarah communicates with others.

สุดท้ายถ้าผู้เรียนไม่สามารถหาประโยคแสดงประเด็นสำคัญได้ ผู้สอนก็ต้องเฉลยโดยบอกว่าคือ ประโยค Like many young people, Sarah enjoys meeting and communicating with others on social networks. โดยอธิบายว่าเพราะประโยคอื่นๆ ในย่อหน้า ล้วนเป็นรายละเอียดสนับสนุนประโยคนี้ ไม่ว่าจะเป็น การเปิดเครื่องคอมพิวเตอร์ก็ดี การตรวจดูอีเมลก็ดี เหล่านี้ ล้วนเป็นรายละเอียดสนับสนุนทั้งสิ้น

สรุป

การตั้งคำถามในขณะที่อ่าน คือ กลวิธีที่สำคัญ อย่างหนึ่งที่สามารถเพิ่มพูนความเข้าใจในการอ่านของผู้เรียนได้ เป็นการทำให้เกิดการอ่านที่ตื่นตัว เมื่อใช้กลวิธี การตั้งคำถาม ผู้เรียนจะมีปฏิสัมพันธ์กับตัวบทอย่างต่อเนื่อง ฉะนั้นจึงทำให้เข้าใจและจดจำเนื้อหาในตัวบท ดีขึ้นได้ ทำให้ความสามารถในด้านคำศัพท์เพิ่มพูนมากขึ้น ซึ่งช่วยให้เกิดความสามารถทางภาษาซึ่งเป็นเป้าหมายสำคัญที่สุดของการเรียนภาษาที่สอง การสอนให้ผู้เรียน ตั้งคำถามในระหว่างที่อ่านย่อมสร้างพื้นฐานให้เกิดการ ตั้งคำถามโดยทั่วไปและเป็นพื้นฐานให้เกิดการเรียนรู้ ตลอดชีวิต คำถามมี 2 ประเภทใหญ่ๆ ได้แก่ คำถามให้ ยืนยัน (Yes/No questions) และคำถามให้ตอบโดยการให้ข้อมูล (Information questions) และสามารถ จัดคำถามสองประเภทนี้ออกเป็น 2 ลักษณะ นั่นคือ คำถามระดับพื้นหรือระดับต่ำ (Literal or Low-level questions) กับคำถามระดับสรุปความหรือคำถาม ระดับสูง (Inferential or High-level questions) ในการสอนวิธีการตั้งคำถาม ควรเริ่มจากการแบ่งผู้เรียน ออกเป็นกลุ่มย่อยเสียก่อนในกรณีที่มีผู้เรียนหลายคน และควรเริ่มสอนเป้าหมายและความหมาย รวมทั้งความ สำคัญของกลวิธีในการตั้งคำถาม แล้วให้ผู้เรียนหัดตั้งคำถาม โดยแปลงประโยคบอกเล่าที่มีประเด็นสำคัญให้เป็น ประโยคคำถามให้มากที่สุด และควรเน้นให้ตั้งคำถาม

ที่เป็นคำถามระดับสูงเพราะคำถามระดับต่ำไม่เอื้อต่อการกระตุ้นคิดและการวิเคราะห์ซึ่งจะเป็นสิ่งผลักดันผู้อ่านให้เกิดการตื่นตัวในการแสวงหาคำตอบต่อคำถามของตนเอง

References

- Baleghizadeh, S. (2013). Peer interaction through student-made questions: does it facilitate reading comprehension?. *The Language Learning Journal*, 41(1), 104-144.
- Calfee, R. C. & Drum, P. A. (1986). Research on teaching reading. In M. Wittrock (Ed.). *Handbook of research on teaching*. (pp. 804-849). New York: Macmillan.
- Dorkchandra, D. (2013). The effects of question generating strategy instruction on EFL freshmen's reading comprehension and use of English tenses. *Journal of Liberal Arts, Prince of Songkla University, Hat Yai Campus*, 5(2), 32-45.
- Harvey, S. & Goudvis, A. (2000). Questioning: The strategy that propels readers forward. In *Strategies that work: Teaching comprehension for understanding and engagement*. (pp. 81-94). York, ME: Stenhouse.
- Humphries, J. (2013). Beyond Who, What, Where, When, Why, and How: Preparing students to generate questions in the age of common core standards. *Journal of Research in Childhood Education*, 29, 551-564.
- Hussain, N. (2003). Helping EFL/ESL Students by Asking Quality Questions. *The Internet TESL Journal*, 9(10), available at <http://iteslj.org/Techniques/Hussain-Questions.html>
- King, A. (1994). Autonomy and question asking: The role of personal control in guided student-generated questioning. *Learning and Individual Differences*, 6, 163-185.
- Look, S. M. (2011). *Question Generation*. Hawaii: Pacific Resources for Education and Learning.
- McVeigh, J. & Bixby, J. (2011). *Q Skills for success: Reading and Writing 2*. Hong Kong: Oxford University Press.
- National Reading Panel. (2000). *Teaching children to read: An evidence-based assessment of the scientific research literature on reading and its implications for reading instruction*. Washington, DC: National Institute of Child Health and Human Development.
- Palinscar, A. S. & Brown, A. L. (1984). Reciprocal teaching of comprehension-fostering and comprehension-monitoring activities. *Cognition & Instruction*, 1(2), 117-175.
- Pressley, M. (2006). *The master teacher series: Reading comprehension*. Sanford, CA: Teaching Doctors.
- Snow, C. E. & Sweet, A. P. (2003). Reading for comprehension. In A. P. Sweet & C. E. Snow (Eds.). *Rethinking reading comprehension*. (pp.1-11). New York: Guilford Press.

- Stanovich, K. E. (2000). *Progress in understanding reading: Scientific foundations and new frontiers*. New York: Guilford.
- Taboada, A. & Guthrie, J. T. (2006). Contributions of student questioning and prior knowledge to construction of knowledge from reading information text. *Journal of Literacy Research*, 38(1), 1-35.
- Therrien, W. J. & Hughes, C. (2008). Comparison of repeated reading and question generation on students' reading fluency and comprehension. *Learning Disabilities: A Contemporary Journal*, 6(1), 1-16.
- Whitaker, S. F. (1983). Comprehension questions: about face!. *ELT Journal*, 37(4), 329-334.
- Wong, B. (1985). Self-questioning instructional research: A review. *Review of Educational Research*, 55, 227-268.
- Yu, F. Y. & Liu, Y. H. (2005). Potential values of incorporating multiple-choice question-construction for physics experimentation instruction. *International Journal of Science Education*, 27(11), 1319-1335.
- Yu, F. Y., Chang, Y. & Wu, H. (2015). The effects of an online student question-generation strategy on elementary school student English learning. *Research and Practice in Technology Enhanced Learning*, 10(24), 1-16.

Name and Surname: Dentisak Dokchandra

Highest Education: Ph.D. in English Language Studies,
Suranaree University of Technology

University or Agency: Kasetsart University

Field of Expertise: Second Language Reading, Computer Assisted
Language Learning (CALL), Language Learning Strategy, EFL/ESL
reading and writing, Applied Linguistics

Address: 91/67 Yothin Village, That Choeng Chum, Mueang,
Sakon Nakhon 47000